

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 1 sierpnia 2011 roku

ZEW/500/15-7/2011/MT

**Pani
Jolanta Fedak
Minister Pracy i Polityki Społecznej**

Szanowna Pani Minister,

w kwietniu 2011 roku wraz z Ministerstwem Edukacji Narodowej współtworzyłem cykl regionalnych konferencji międzyresortowych, organizowanych pod hasłem: „Stosowanie i wykonywanie środków wychowawczych w kontekście specyfiki młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, w tym środka tymczasowego”. Uczestnictwo w tym przedsięwzięciu pozwoliło mi w szczególności zbadać problem zapewnienia dzieciom mieszkającym w placówkach opiekuńczo-wychowawczych odpowiedniej ochrony przed negatywnym wpływem wychowawczym oraz przemocą ze strony wychowanków wykazujących przejawy demoralizacji, wobec których zastosowano środek wychowawczy w postaci umieszczenia w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, a którzy są urlopowani do macierzystych placówek socjalizacyjnych podczas weekendów, świąt lub wakacji. Aby rozwiązać przedstawioną kwestię, wydaje się koniecznym wypracowanie takich zasad współpracy placówki resocjalizacyjnej z placówką opiekuńczo-wychowawczą, które usprawniłyby proces komunikacji między nimi. Celem nadrzędnym tej propozycji byłoby zapewnienie należytej opieki i poczucia bezpieczeństwa wszystkim dzieciom pozbawionym możliwości wychowania się w rodzinie biologicznej. Mając powyższe na uwadze, w kwietniu br. wystąpiłem do Ministra Edukacji Narodowej z prośbą o stworzenie regulacji prawnych, uwzględniających przedmiotową kwestię.

Należy jednak zauważyć, że rozwiązania wypracowane w tym zakresie będą skuteczne tylko wtedy, gdy będą miały charakter ponadresortowy oraz zintegrowany. Oznacza to, że zobowiązanie do współpracy oraz określenie sposobu jej prowadzenia

powinno zostać wprowadzone zarówno w regulacjach prawnych w zakresie organizacji placówek opiekuńczo-wychowawczych, podległych Ministrowi Pracy i Polityki Społecznej, jak również w regulacjach prawnych dotyczących funkcjonowania młodzieżowych ośrodków wychowawczych, podległych Ministrowi Edukacji Narodowej. Działania powinny zatem być podejmowane równolegle w obydwu tych resortach. W związku z powyższym, będę również występował w tej sprawie do Ministra Edukacji Narodowej.

Wprowadzenie ww. uregulowań w mojej ocenie nie będzie trudne – wymaga bowiem jedynie niewielkiej korekty obecnie obowiązujących przepisów. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych (Dz. U. z 2007 r. Nr 201, poz. 1455) w § 34 pkt 2 wymienia instytucje, z którymi placówka współpracuje w zakresie opieki i wychowania dzieci. Przedmiotowy paragraf należałoby zatem uzupełnić o punkt, określający, iż w przypadku wychowanka, który został umieszczony w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, placówka współpracują z tymże ośrodkiem, w szczególności w zakresie urlopowania nieletniego.

Mając głębokie przekonanie co do zasadności i skuteczności wspólnie podjętych działań, zmierzających do zapewnienia wychowankom młodzieżowych ośrodków wychowawczych właściwego procesu resocjalizacji, a wychowankom placówki opiekuńczo-wychowawczej – bezpiecznego dzieciństwa, na podstawie art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), zwracam się z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości wprowadzenia przedstawionych przez mnie zmian w przedmiotowym rozporządzeniu.

Z wyrazami szacunku
Marek Piłchowski

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Jolanta Fedak

Warszawa, dnia 22-09-2011r.

DSR-I-0712-9-1-TU/11

Pan
Marek Michałak
Rzecznik Praw Dziecka

szanowny Panie Rzeczniku,

Odpowiadając na pismo znak ZEW/500/15-7/201/MT w sprawie wypracowania zasad współpracy placówek opiekuńczo – wychowawczych i młodzieżowych ośrodków wychowawczych, odnoszących się do nieletnich wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych umieszczonych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, wyjaśniam, że kwestie poruszane w ww. piśmie znajdują się również w centrum zainteresowania resortu pracy i polityki społecznej.

Przedstawiciele Departamentu Polityki Rodzinnej MPiPS oraz przedstawiciele Wydziałów Polityki Społecznej i dyrektorzy placówek opiekuńczo – wychowawczych uczestniczą we wszystkich konferencjach organizowanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej z cyklu „Stosowanie i wykonywanie środków wychowawczych w kontekście specyfiki młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii, w tym środka tymczasowego”. W czasie odbytych dotychczas konferencji w Warszawie i w Dymaszewie Nowym (woj. poznańskie) nad współpracą wszystkich zainteresowanych instytucji wychowawczych gorąco dyskutowali przedstawiciele młodzieżowych ośrodków wychowawczych, placówek opiekuńczo – wychowawczych, sędziów rodzinnych oraz kuratorów sądowych. Ponadto z materiałów zebranych w województwach na temat dobrych i złych praktyk we współpracy obu instytucji wynika, że dyrektorzy placówek cenią sobie:

- dobry przepływ informacji między placówkami (obieg dokumentów, kontakt telefoniczny z wychowawcami, pedagogiem, psychologiem),

- współpracę wychowawców i specjalistów w podejmowaniu kluczowych decyzji dotyczących dziecka,
- brak trudności w usamodzielnianiu wychowanków (obowiązki przejmuje MOW a następnie PCPR),
- dobry program resocjalizacji skutkujący zmianą zachowań wśród wychowanków opuszczających MOW,
- uzgadnianie urlopowań wychowanka w okresie ferii i wakacji z uwzględnieniem ciągłości i efektów procesu socjalizacyjnego i resocjalizacyjnego.

Negatywne aspekty, niezależne od placówki to:

- bardzo długi okres oczekiwania na miejsce w młodzieżowym ośrodku wychowawczym,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze nie podejmują działań dotyczących stanu zdrowia wychowanków np. wizyt u specjalistów takich jak. stomatolog, neurolog czy zleczanych badań, mimo iż placówka może przekazać środki finansowe na ten cel (często wszystkie konieczne wizyty i badania są prowadzone w placówce w okresie urlopowania wychowanka)
- niekiedy placówka opiekuńczo – wychowawcza nie może uzyskać od mpw lub mos opinii na temat funkcjonowania dziecka, co utrudnia realizację indywidualnego planu pracy z wychowankiem.

Należy podkreślić, że na placówce nadal ciążą nałożone przez sąd obowiązki w zastępstwie rodziców, takie jak zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka, np. wyżywienia, odzieży, środków czystości, podręczników szkolnych oraz innych przedmiotów osobistego użytku.

W styczniu 2011 r. Minister Edukacji Narodowej znowelizował rozporządzenie z dnia 26 lipca 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym oraz młodzieżowym ośrodku socjoterapii (Dz. U. z 2004 r. Nr 178, poz.1833 z późn. zm.). W § 6 tego rozporządzenia dodano ustęp 2 o następującym brzmieniu: „Całodobowa placówka opiekuńczo – wychowawcza zapewnia nieletniemu wychowankowi tej placówki podczas pobytu w ośrodku pokrycie kosztów wyżywienia oraz zaopatrzenia nieletniego w odzież, obuwie, środki czystości i środki higieny osobistej oraz leki, okulary, podręczniki i pomoce szkolne, a także kieszonkowe.” Przepis ten stanowi obecnie podstawę prawną do pokrywania ww. kosztów przez placówkę opiekuńczo – wychowawczą.

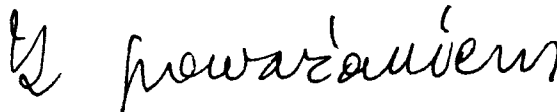

Za utrzymanie dziecka umieszczonego postanowieniem sądu w placówce opiekuńczo – wychowawczej płaci powiat, z którego dziecko pochodzi. Placówka otrzymuje więc środki na pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dziecka i powinna w ich ramach pokryć koszty utrzymania dziecka w placówce oświatowej wymienione w cytowanym wyżej rozporządzeniu MEN. Należy przy tym pamiętać, że nadal obowiązuje decyzja sądu o umieszczeniu dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej oraz, że nie ma żadnych podstaw prawnych, które pozwalałyby na skreślenie wychowanka umieszczonego w MOW lub w MOS z listy wychowanków placówki. Placówka nadal więc ponosi za tego wychowanka odpowiedzialność w zakresie zaspokojenia jego potrzeb bytowych.

Z dniem 1 stycznia 2012 r. wejdzie w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887). Znajdują się w niej nowe uregulowania w zakresie pieczy zastępczej, w tym w zakresie organizacji pracy placówek opiekuńczo – wychowawczych. Z preambuły oraz art. 96 tej ustawy wynika obowiązek współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji w celu skutecznej ochrony dzieci i pomocy dla nich. Z informacji uzyskiwanych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych wynika, że już teraz współpraca ta przebiega prawidłowo. Wszystko w tej mierze zależy od nastawienia kadry wychowawczej w poszczególnych placówkach.

Wyżej wymieniona ustawa wprowadza m. in. zmiany w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178). Wprowadzono tam możliwość umieszczania nieletnich w policyjnej izbie dziecka w trakcie samowolnego pobytu poza schroniskiem dla nieletnich, młodzieżowym ośrodkiem wychowawczym lub zakładem poprawczym. Ponadto w pieczy zastępczej nieletni będą mogli być umieszczani na podstawie upn wyłącznie w rodzinie zastępczej zawodowej, która ukończyła szkolenie przygotowujące do sprawowania opieki nad nieletnim.

W związku z powyższym wprowadzanie zmian w rozporządzeniu z dnia 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo wychowawczych jest w chwili obecnej nieuzasadnione.

Nówe przepisy pozwalają mieć nadzieję, że dzieci umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej będą również mieć odpowiednie warunki do rozwoju w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii.

MINISTER
z ur. PODSEKRETARZ STANU

Marek Bucior